

जागतिक लिंग असमानता निर्देशांक (Global Gender Gap Index 2022)

- वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरम (WEF) द्वारे 2022 चा ग्लोबल जेंडर गॅप इंडेक्स बुधवारी (13 जुलै 2022) प्रसिद्ध करण्यात आला आणि 146 देशांपैकी भारत 135 व्या क्रमांकावर आहे. 2021 मध्ये, भारत 156 देशांमध्ये 140 व्या क्रमांकावर होता. आजच्या लेखात आपण जागतिक लिंग असमानता निर्देशांक 2022 बदल संपूर्ण माहिती जाणून घेणार आहोत.
- वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरमच्या (डब्ल्यूईएफ) ग्लोबल जेंडर गॅप इंडेक्स 2022 मध्ये एकूण 146 देशांमध्ये भारताचा 135 वा क्रमांक लागतो. "आरोग्य आणि अस्तित्व" उप-निर्देशांकात जगातील सर्वात वाईट कामगिरी करणारा हा खेळाडू आहे जिथे तो 146 व्या स्थानावर आहे. शेजार यांमध्येही भारताचा क्रमांक खराब आहे आणि बांगलादेश (71), नेपाळ (96), श्रीलंका (110), मालदीव (117) आणि भूतान (126) यांच्या मागे आहे. दक्षिण आशियात भारतापेक्षा वाईट कामगिरी फक्त इराण (१४३), पाकिस्तान (१४५) आणि अफगाणिस्तान (१४६) यांनीच केली आहे.

Global Gender Gap Index काय आहे?

- ग्लोबल जेंडर गॅप इंडेक्स चार प्रमुख परिमाणे (आर्थिक सहभाग आणि संधी, शैक्षणिक प्राप्ती, आरोग्य आणि अस्तित्व आणि राजकीय सबलीकरण) लिंग समानतेची सद्यःस्थिती आणि उत्क्रांतीचे बेंचमार्क दर्शवते. डब्ल्यूईएफच्या मते, हा सर्वात दीर्घकाळ टिकणारा निर्देशांक आहे, जो 2006 मध्ये स्थापनेपासून कालांतराने या असमानता बंद करण्याच्या दिशेने प्रगतीचा मागोवा घेतो.

- चार उप-निर्देशांकांपैकी प्रत्येकावर तसेच एकूण निर्देशांकावर GGG निर्देशांक ० ते १ दरम्यान गुण प्रदान करतो, जेथे १ पूर्ण लिंग समानता दर्शवितो आणि ० पूर्ण अपूर्णता दर्शवितो. या अहवालात असे म्हटले आहे की, "लैंगिक अंतर कमी करण्यासाठी सर्वात प्रभावी धोरणे ओळखण्याचे समर्थन करणे हे क्रॉस-कंट्री तुलनांचे उद्दीष्ट आहे."

Global Gender Gap Index 2022: भारताची स्थिती

- भारतात अंदाजे 662 दशलक्ष (किंवा 66.2 कोटी) महिला आहेत. 2022 मध्ये भारताचा एकूण स्कोअर 0.625 (2021 मध्ये) वरून 0.629 वर सुधारला आहे. "निर्देशांक प्रथम संकलित झाल्यापासून भारताचा (135 वा) जागतिक लिंगभेद स्कोअर 0.593 ते 0.683 च्या दरम्यान घसरला आहे. 2022 मध्ये, भारताने 0.629 स्कोअर केल्या, जी गेल्या 16 वर्षातील सातव्या क्रमांकाची सर्वोच्च संख्या आहे," असे अहवालात म्हटले आहे.

Global Gender Gap Index Indicators		2022				
Indicator	Rank	Score*	Gap F-M %	Female vs Male	Min	Max
Economic Participation and Opportunity	143rd	0.593	-	Min	-	-
Labour force participation rate %	140th	0.774	-50.88 %	19.23	70.00	0-100
Wage equality for similar work %	122nd	0.506	-	-	-	-
Estimated earned income %	140th	0.515	-7.77 %	2.13	8.90	0-100
Legislators, senior officials and managers %	123rd	0.514	-44.71 %	17.64	82.35	0-100
Professional and technical workers %	118th	0.490	-34.23 %	32.87	67.10	0-100
Educational Attainment	107th	0.961	-	-	-	-
Literacy rate %	121st	0.798	-	-	-	-
Enrolment in primary education %	1st	1.000	2.22 %	83.37	95.79	0-100
Enrolment in secondary education %	79th	0.965	-0.38 %	75.26	75.66	0-100
Enrolment in tertiary education %	1st	1.000	3.50 %	27.00	31.29	0-100
Health and Survival	146th	0.937	-	-	-	-
Sex ratio at birth**	142nd	0.958	-	-	-	-
Healthy life expectancy**	137th	1.000	-	-	-	-
Political Empowerment	48th	0.367	-	-	-	-
Women in parliament %	118th	0.175	-70.20 %	14.30	85.10	0-100
Women in ministerial positions %	126th	0.100	-81.82 %	9.09	90.91	0-100
Years with female/male head of state (last 50)	8th	0.423	-20.26 %	14.87	35.13	0-50

- "सुमारे 662 दशलक्ष महिला लोकसंख्या असलेल्या, भारताची प्राप्तीची पातळी प्रादेशिक क्रमवारीवर भारी आहे. 2021 पासून सावरत, भारताने आर्थिक सहभाग आणि संधीवरील कामगिरीत सर्वात महत्त्वपूर्ण आणि सकारात्मक बदल नोंदविला आहे," असे अहवालात स्पष्ट करण्यात आले आहे.

Global Gender Gap Index 2022: उप-निर्देशांकांमध्ये भारताची कामगिरी

खालील दिलेल्या सारणी मध्ये तुम्हाला 2021 ते 2022 मध्ये भारताच्या वेगवेगळ्या क्षेत्रात काय प्रगती झालेली आहे ते मिळणार आहे:

निर्देशांक	Rank in 2022	Rank in 2021
एकूणच जागतिक लिंग असमानता	135	140
आर्थिक सहभाग आणि संधी	143	151
शैक्षणिक प्राप्ती	107	114
आरोग्य आणि जगण्याची	146	155
राजकीय सक्षमीकरण	48	51

वेगवेगळ्या उप-निर्देशांकांवर ते कसे उभे आहे ते येथे आहे:

1. राजकीय सक्षमीकरण (Political Empowerment)

यामध्ये संसदेतील महिलांचा टक्का, मंत्रिपदावरील महिलांचा टक्का आदी मेट्रिक्सचा समावेश आहे. सर्व उपनिर्देशांकांपैकी याच ठिकाणी भारताचा क्रमांक सर्वाधिक (१४६ पैकी ४८वा) लागतो.

- तथापि, त्याचा क्रमांक असूनही, त्याची गुणसंख्या 0.267 इतकी कमी आहे. या श्रेणीतील काही सर्वोत्कृष्ट रँकिंग देशांचे गुण खूप चांगले आहेत. उदाहरणार्थ, आइसलँड ०.८७४ गुणांसह १ व्या स्थानावर आहे आणि बांगलादेश ०.५४६ गुणांसह ९ व्या स्थानावर आहे.
- शिवाय, या मेट्रिकवरील भारताचा स्कोअर गेल्या वर्षीपासून खराब झाला आहे - 0.276 वरून 0.267 पर्यंत. चांदीची अस्तर अशी आहे की, घट झाली असली तरी या प्रकारात भारताचा स्कोअर जागतिक सरासरीपेक्षा जास्त आहे.

2. आर्थिक सहभाग आणि संधी (Economic Participation and Opportunity)

यामध्ये कामगार दलाचा भाग असलेल्या स्त्रियांची टक्केवारी, समान कामासाठी वेतन समानता, कमावलेले उत्पन्न इत्यादी मेट्रिक्सचा समावेश आहे. येथेही, 2021 मध्ये त्याची धावसंख्या 0.326 वरून 0.350 पर्यंत सुधारली असली तरीही वादाच्या भोवऱ्यात 146 देशांपैकी 143 देशांपैकी भारताचा नीचांकी क्रमांक लागतो. गेल्या वर्षी, 156 देशांपैकी 151 देशांमध्ये भारताचा समावेश होता. जागतिक सरासरीच्या तुलनेत भारताचा स्कोअर खूपच कमी असून या मेट्रिकवर भारताच्या तुलनेत फक्त इराण, पाकिस्तान आणि अफगाणिस्तान हे देश पिछाडीवर आहेत.

3. शैक्षणिक प्राप्ती (Educational Attainment)

या उप-निर्देशांकामध्ये साक्षरता दर आणि प्राथमिक, माध्यमिक आणि तृतीयक शिक्षणातील नोंदणी दर यासारख्या मेट्रिक्सचा समावेश होतो. येथे भारत 146 पैकी 107 व्या क्रमांकावर आहे आणि गेल्या वर्षीपासून त्याचा गुण किंचित खराब झाला आहे. 2021 मध्ये भारत 156 पैकी 114 व्या क्रमांकावर होता.

4. आरोग्य आणि जगणे (Health and Survival)

यात दोन मेट्रिक्स समाविष्ट आहेत: जन्माच्या वेळी लिंग गुणोत्तर (% मध्ये) आणि निरोगी आयुर्मान (वर्षांमध्ये). या मेट्रिकमध्ये, भारत सर्व देशांमध्ये शेवटच्या (146) क्रमांकावर आहे. 156 देशांपैकी 155 व्या क्रमांकावर असताना 2021 पासून त्याचा स्कोअर बदललेला नाही.

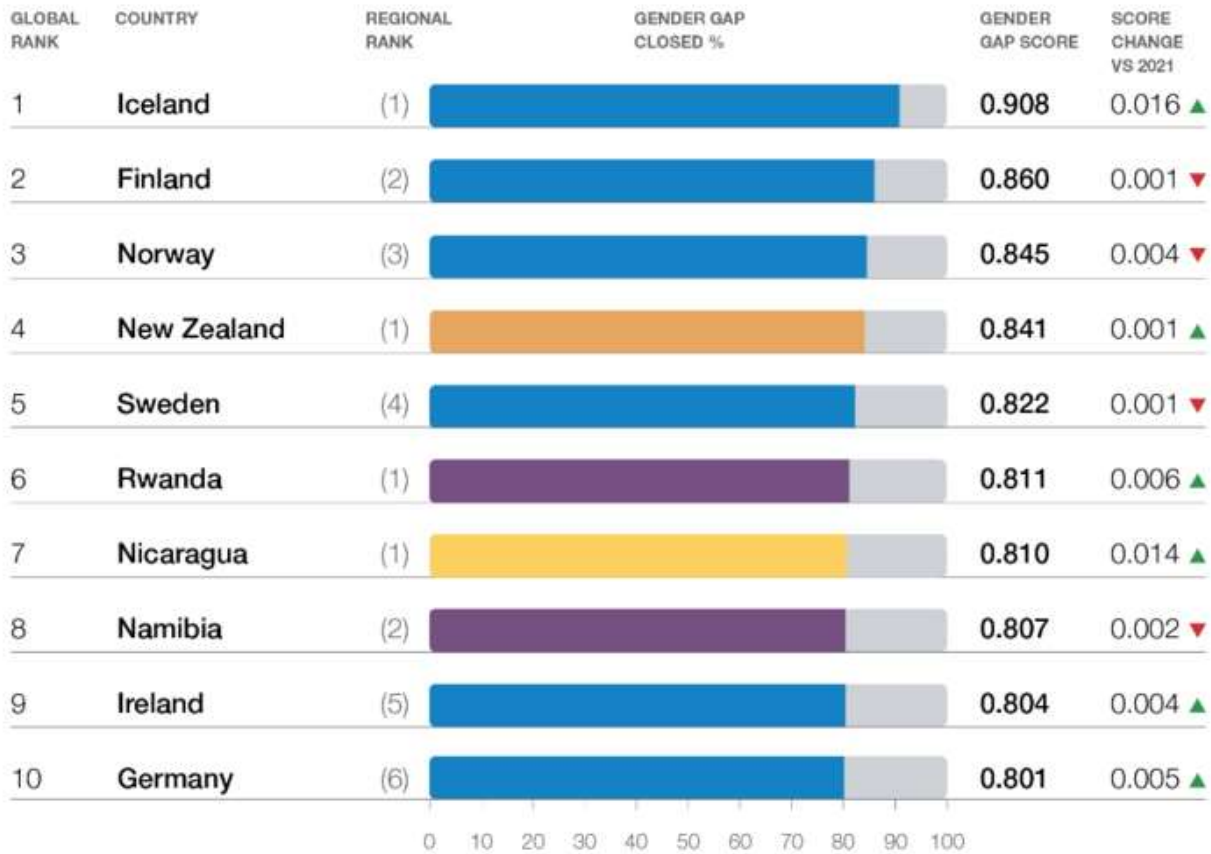
Global Gender Gap Index 2022: जागतिक स्थिती

वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरमच्या ग्लोबल जेंडर गॅप रिपोर्ट २०२२ मध्ये आइसलँडला पुन्हा एकदा सर्वाधिक लिंग समान देश म्हणून घोषित करण्यात आले आहे. नॉर्डिक देशाने 90% पेक्षा जास्त लैंगिक असमानता कमी केले आहे - आणि 2022 च्या जागतिक लिंग अंतर निर्देशांकातील एकूण 146 अर्थव्यवस्थांपैकी सलग 12 व्या वर्षी क्रमवारीत अव्वल आहे.

- आइसलँडचे शेजारी फिनलंड, नॉर्वे आणि स्वीडन हे पहिल्या पाचमध्ये वर्चस्व गाजवतात, तर शीर्ष 10 मधील फक्त चार देश युरोपबाहेर आहेत: न्यूझीलंड (4 था), रवांडा (6वा), निकाराग्वा (7वा) आणि नामिबिया (8वा).
- गेल्या वर्षीच्या तुलनेत अव्वल पाच अपरिवर्तित आहेत, परंतु लिथुआनिया आणि स्वित्झर्लंड शीर्ष 10 मधून बाहेर पडले आहेत, निकाराग्वा आणि जर्मनीने त्यांचे स्थान घेतले आहे.

Global Gender Gap Index 2022

Global, Top 10

5

